

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 667/2024
16.04.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелене Ивановић, председника већа, Жељка Шкорића и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... и ББ из ..., које заступа пуномоћник Станислава Гајић Лаушевић, адвокат из ..., против туженог ЈП „ЕПС“ Београд, Огранак РБ „Колубара“ Лазаревац, ради исплате, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4899/23 од 03.11.2023. године, у седници одржаној 16.04.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужилаца и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 4899/23 од 03.11.2023. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог и потврђује пресуда Основног суда у Лазаревцу П1 302/23 од 20.09.2023. године, која је исправљена решењем истог суда П1 302/23 од 11.10.2023. године, те одбија захтев туженог да се обавезу тужиоци да му накнаде трошкове поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцима накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 118.427,63 динара у року од петнаест дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лазаревцу П1 302/23 од 20.09.2023. године, која је исправљена решењем истог суда П1 302/23 од 11.10.2023. године, ставом првим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима за период од марта 2016. године закључно са новембром 2019. године, на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада, исплати појединачне месечне износе, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате, ближе наведено у изреци и да за тужиоце на досуђене новчане износе уплати доприносе за обавезно пензијско инвалидско осигурање Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима на име трошкова парничног поступка исплати износ од 306.480,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4899/23 од 03.11.2023. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Лазаревцу П1 302/23 од 20.09.2023. године, исправљена решењем истог суда П1 302/23 од 11.10.2023. године, у ставу првом изреке и одбијен, као неоснован, тужбени захтев тужилаца којим су тражили да се обавезе тужени да им за период од марта 2016. године закључно са новембром 2019. године на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада, исплати појединачне месечне износе, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате, ближе наведено у том ставу изреке, као и да на наведене новчане износе за тужиоце уплати доприносе за обавезно пензијско инвалидско осигурање Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу другом изреке пресуде Основног суда у Лазаревцу П1 302/23 од 20.09.2023. године, исправљене решењем истог суда П1 302/23 од 11.10.2023. године и одбијен, као неоснован, захтев тужилаца да се обавезе тужени да им на име трошкова парничног поступка исплати износ од 306.480,00 динара са законском затезном каматом, почев од извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, обавезани су тужиоци да туженом солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 4.750,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиоци су благовремено, преко пуномоћника, изјавили ревизију у смислу члана 403. став 2, Закона о парничном поступку.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23 - други закон) у даљем тексту: ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужилаца основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су у радном односу код туженог на неодређено време и у утуженом периоду су рад обављали тако што су сваки други дан радили по 12 часова. Организација рада код туженог је таква да тужиоци мењају другог запосленог на истом радном месту сваког другог дана, с тим што се један дан ради од 07 до 19 часова, други дан је пауза и тако се циклус понавља. Тужени приликом обрачуна и исплате зараде тужиоцима, зараду није увећавао за рад по основу сменског рада за 8,9%, сходно одредби члана 38. став 1. тачка 4) Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев, оценивши да су тужиоци у наведеном временском периоду радили у сменама и зато имају право на увећану зараду у складу са чланом 108. Закона о раду и чланом 38. став 1. тачка 4) Посебног колективног уговора туженог, у висини утврђеној вештачењем.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев тужилаца. По налажењу тог суда, начин рада тужилаца нема карактер сменског рада због чега они неосновано потражују од туженог исплату по том основу.

По оцени Врховног суда, основано се ревизијом указује да је побијана другостепена одлука донета уз погрешну примену материјалног права.

Одредбом члана 63. ст. 1. и 2. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05...75/14), рад у сменама је организација рада код послодавца према којој се запослени на истим пословима смењују према утврђеном распореду, при чему измена смена може да буде континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља. Запослени који ради у сменама је запослени који код послодавца код кога је рад организован у сменама у току месеца посао обавља у различитим сменама најмање трећину свог радног времена.

Према одредби члана 108. став 4. Закона о раду, општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећану зараду, као што је увећање зараде по основу рада у сменама.

Одредбом члана 7. став 2. тачка 2) Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије („Службени гласник РС“, бр. 15/15), прописано је да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку раног времена, полазећи од следећег: на радним местима где процес рада траје непрекидно, рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две (по 12 сати) или више смена (по 6 или 8 сати) у току радног дана када на истим средствима за рад, раде наизменично најмање два запослена, или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља, док је одредбом члана 38. став 1. тачка 4), прописано да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%.

Према директиви Европске уније 2003/88 – ЕС, сменски рад је дефинисан као начин организације рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући и образац ротирања, који може бити непрекидан или без прекида (континуиран или дисконтинуиран), изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дању или ноћу, а турнус се у свом језичком значењу изједначава са сменским радом (пертурнум, по реду, редом). С обзиром да се под турнусом подразумева утврђен ред у коме више лица једно за другим обављају неки посао радећи наизменично и смењујући се, између ова два појма нема никакве разлике и представљају синониме. Директива Европске уније није извор права али њена садржина помаже у тумачењу појма сменског рада.

Имајући у виду утврђене чињенице да тужени тужиоцима није извршио увећање зараде према наведеним законским одредбама и одредбама Колективног уговора које су важиле у спорном периоду, да су тужиоци у утуженом периоду радили по моделу радног времена 12/36, Врховни суд налази да је првостепени суд правилно усвојио тужбени захтев тужилаца и обавезао туженог на исплату тужиоцима тражене разлике у заради по основу сменског рада, са припадајућим доприносима.

По оцени Врховног суда, када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу, ради се о сменском раду. Наиме, рад у сменама је рад који се непрекидно или са прекидима ради у најмање две смене, било дневне или ноћне, односно таква организација рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима у различито време током одређеног периода

дана или ноћи. Како је у конкретном случају код оваквог режима рада постојао континуитет, те имајући у виду и чињеницу да је сменски рад признат у општем акту тужене (Посебни колективни уговор за Електропривреду Србије), што указује између осталог да рад са наведеним моделом радног времена представља сменски рад, то је по оцени Врховног касационог суда правилан закључак првостепеног суда да тужиоци, у смислу одредбе члана 108. став 4. Закона о раду и члана 38. став 1. тачка 4) Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије, имају право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду, у утуженом периоду, а правилно је првостепени суд обавезао туженог да за тужиоце изврши уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком Фонду за ПИО на износе мање исплаћене зараде по основу сменског рада и тужиоцима накнади трошкове поступка.

Како је другостепени суд због погрешне примене материјалног права одбио тужбени захтев којим су тужиоци тражили да се обавезе тужени да им исплати наведене накнаду, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП, преиначио другостепену пресуду, тако што је одбио жалбу туженог и потврдио првостепену пресуду и одбио захтев туженог за накнаду трошкова поступка.

С обзиром на изнето, на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

Полазећи од успеха у поступку по ревизији и тражених трошкова, обавезан је тужени да накнади тужиоцима трошкове парничног поступка у укупном износу од 118.427,63 динара, и то: на име ангажовања пуномоћника адвоката за састав ревизије за два заступана лица у износу од 40.500,00 динара према Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС“, бр. 43/23), као и таксе за ревизију у износу од 31.171,05 динара и одлуку по ревизији у износу од 46.756,58 динара, применом Закона о судским таксама – („Службени гласник РС“, број 28/94, ... 95/18), на основу члана 153. став 1, члана 154. и 163. ЗПП.

Из тих разлога, Врховни суд је, применом одредбе члана 165. став 2. ЗПП, одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Јелена Ивановић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић